

Sturing geven aan nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderij

De WRO en de reconstructieplannen bieden mogelijkheden om sturing te geven aan de nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderij. Een aantal van deze mogelijkheden blijven tot nu toe onbenut, waardoor de kans bestaat dat mega-veehouderijen zich (her)vestigen in verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's). De komst van deze mega-veehouderijen leidt tot veel onrust bij de omwonende boeren en burgers. Bij burgers bestaat de zorg dat de kwaliteit van de leefomgeving wordt geschaad door (zeer) grote landschapsontsierende stallen, geurhinder en verkeersoverlast. Bij de landbouw is er de zorg dat de nieuwkomers de eigen ontwikkelruimte beperken. Er is bij de landbouw wel sympathie voor het inplaatsen van bedrijven die elders moeten verdwijnen uit extensiveringsgebieden, maar niet voor 'platte' nieuwvestiging van buitenaf zonder dat er sprake is van een verplaatsing.

Daar waar mega-veehouderijen niet gewenst zijn of daar waar men de ruimte voor nieuwvestiging wil reserveren voor verplaatsers kunnen de volgende bepalingen worden genomen in gemeentelijke bestemmingsplannen en in de uitwerking van ontwikkelingsplannen voor de LOG's.

- Nieuwvestiging van een intensief veehouderijbedrijf in een LOG wordt gekoppeld aan het opheffen van een intensieve veehouderij in het extensiveringsgebied in hetzelfde reconstructiegebied of in dezelfde provincie. Het op te heffen bedrijf moet voldoen aan de voorwaarden uit de provinciale regeling Verplaatsing Intensieve Veehouderij (VIV). Deze voorwaarden zijn onder meer: gelegen in een extensiveringsgebied, minimaal 90 n.g.e., stallen slopen, aanbieden grond aan DLG/BBL, opheffen agrarische bestemming, intrekken milieuvergunning.
- Nieuwvestiging kan plaats vinden op 'maagdelijke' grond. Maar nieuwvestiging kan ook plaats vinden op een locatie in het LOG waar nu een woonbestemming op zit. Er kan een bepaling worden opgenomen dat voor slechts een beperkt aantal locaties met woonbestemming de bestemming kan worden gewijzigd in agrarische bestemming. Aan het totaal aantal nieuwvestigingen wordt per LOG een (gefaseerd) maximum gesteld.
- Aan nieuwvestiging of uitbreiding in LOG's en verwevingsgebieden worden nadere eisen gesteld, zoals een goede landschappelijke inpassing of een andere bijdrage aan de landschapsversterking, beeldkwaliteit van de stallen, ligging op het bouwperceel, (ruimere) afstanden tot burgerwoningen, ligging ten opzichte van infrastructuur et cetera.
- Afspraken m.b.t. een goede landschappelijke inpassing –waaronder de aanplant van een of meerdere (substantiële) inheemse landschapselementen– of een andere vorm van substantiële landschapsversterking worden vastgelegd in privaatrechtelijke overeenkomsten.
- De verschijningsvorm (architectuur) van het nieuwe gebouw kan de gemeente regelen in een welstandsparagraaf. Hiermee kan de culturele identiteit van het gebied worden behouden of juist worden versterkt.
- Aanvragen voor nieuwvestiging of uitbreiding moeten voorzien zijn van een bedrijfsplan waaruit blijkt dat de beoogde nieuwvestiging of uitbreiding op de locatie past binnen de uitgangspunten van het bestemmingsplan of van het (nog op te stellen) ontwikkelingsplan voor het LOG.
- Met een exploitatieplan, gekoppeld aan het bestemmingsplan, kunnen kosten voor aanpassing van infrastructuur in rekening gebracht worden bij de initiatiefnemer van nieuw- of hervestiging.

- Om mega-stallen in verwevingsgebieden te voorkomen en in LOG's te reguleren, dienen in het bestemmingsplan voorschriften opgenomen te worden met betrekking tot de grootte van het bouwblok, het percentage te bebouwen oppervlak, de nok- en goothoogte en diepte. Ook kan een bepaling opgenomen worden dat slechts één bouwlaag mag worden gebouwd (waarbij de mestkelder niet als bouwlaag wordt gezien). Voor de beeldvorming: op een bouwkaavel van 1 ha kunnen circa 5.000 vleesvarkens of circa 100.000 kippen gehouden worden bij één bouwlaag. Er zijn al her en der aanvragen voor varkens- of kippenschuren met twee of drie lagen.
- Van voormalige agrarische locaties in extensiverings- en verwevingsgebieden wordt de milieuvergunning ingetrokken en de bestemming aangepast, zodat voorkomen wordt dat deze locaties gebruikt kunnen worden om een intensieve veehouderij te hervestigen. Uitzondering hierop zijn potentiële duurzame ontwikkelingslocaties intensieve veehouderij in de verwevingsgebieden.
- In het LOG kan voor (een beperkt aantal) bestaande agrarische locaties een bepaling worden opgenomen dat de bestemming niet gewijzigd kan worden in wonen of werken, zodat deze locaties beschikbaar blijven voor hervestiging van bedrijven die moeten verplaatsen.

Gemeenten dienen z.s.m. een voorbereidingsbesluit te nemen. Hiermee wordt duidelijk dat een partiële herziening van het bestemmingsplan t.a.v. de intensieve veehouderij in voorbereiding is. Doel van het voorbereidingsbesluit is om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen in de periode dat de partiële herziening wordt voorbereid. Het voorbereidingsbesluit dient alleen te gelden voor agrarische bedrijven of indien mogelijk alleen voor bouwaanvragen ten behoeve van de intensieve veehouderij. Dit om te voorkomen dat alle bouwaanvragen moeten worden aangehouden. Het verdient de aanbeveling nieuwvestiging van intensieve veehouderij te regelen via een bestemmingsplanherziening. Uitbreiding van intensieve veehouderij kan eventueel geregeld worden via de wijzigingsbevoegdheid ex art. 11 WRO. In dat geval is het wel nodig om de randvoorwaarden goed te omschrijven. Enkele gemeenten overwegen om het ontwikkelingsplan LOG te gebruiken als ruimtelijke onderbouwing voor art. 19 lid 2 procedures. De GMF heeft grote twijfels of deze versnelde procedure wel voldoende zorgvuldig is. Slechts wanneer het ontwikkelingsplan LOG het detailniveau heeft van een voorontwerp bestemmingsplan is er sprake van een gedegen ruimtelijke onderbouwing. Het moet immers van elke locatie duidelijk zijn wat er kan, onder welke voorwaarden en hoe dat geborgd is.